

RATSANIKE VIIMANE SAJAND

Raigo Kollom

RATSANIKE
VIIMANE
SAJAND

Toimetaja Merit Lassmann
Kaane kujundaja Kaspar Ehlvest
Küljendaja Piia Maiste

Fotod autori erakogust.

© Autor ja kirjastus Argo, 2021

www.argokirjastus.ee

ISBN 978-9949-688-76-0

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas

SISUKORD

EESSÕNA.....	9
KLASSIKALINE RATSASPORT	13
TAKISTUSSÕITJAD.....	14
ITAALIA RATSANIKUD.....	14
Ruggero Ubertalli (1877–1974).....	15
Gian Giorgio Trissino (1877–1963).....	16
Tommaso Lequio d’Assaba (1893–1965).....	17
Gaspere Virginio Emilio Bolla (1874–1915).....	18
Giulio Borsarelli di Riffredo (1887–1941).....	18
Alessandro Bettoni Cazzago (1892–1951).....	18
Piero Dodi (1880–1944).....	20
Amedeo Guillet (1909–2010).....	20
SAKSA RATSANIKUD	22
Takistussõitjad.....	22
Oscar Caminecci (1885–1945).....	22
Hannoveri Ratsaväekool.....	24
Olümpiavõitjad maailmasõjas.....	25
Kurt Hasse (1907–1944).....	25
Heinz Brandt (1907–1944).....	25
Marten von Barnekow (1900–1967).....	26
Kolmevõistlejad.....	27
Ludwig Stubbendorff (1906–1941).....	27
Rudolf Lippert (1900–1945).....	27
Konrad von Wangenheim (1909–1953).....	28
Koolisõitjad.....	28
Heinz Pollay (1908–1979).....	28
Friedrich Gerhard (1884–1950).....	29
Hermann von Oppeln-Bronikowski (1899–1966).....	29
POOLA RATSANIKUD.....	30
Zdzisław Kawecki-Gozdava (1902–1940).....	30
Henrik Leliwa-Kroycewicz (1898–1990).....	30
Seweryn Kulesza (1900–1983).....	31

Janusz Komorowski (1905–1993)	31
Michal Gutowski (1910–2006)	31
Tadeusz Sokółowski (1905–1943)	32
Karol Römmel (1888–1967)	33
Adam Królikiewicz (1894–1966)	34
Michal Antoniewicz (1897–1989)	35
Tadeusz Bor-Komorowski (1895–1966)	35
Kazimierz Szosland (1891–1944)	36
Henryk Dobrzański (1897–1940)	36
UNGARI RATSANIKUD	37
Agoston d’Endrödy (1902–1990)	37
József Platthy (1900–1990)	40
Bertalan de Némethy (1911–2002)	40
Stephan von Visy (1906–2000)	42
USK ENDASSE – SEIKLEJAD SPORDIS	44
Humberto Mariles Cortes (1913–1972)	44
Christian Marie Ferdinand de la Croix des Castries (1902–1991)	46
TÖELISED MEISTRID	48
Hans Günter Winkler (1926–2018)	48
Raimondo d’Inzeo (1925–2013)	51
Pierre Jonquères d’Oriola (1920–2011)	53
William Steinkraus (1925–2017)	54
RAHAGA RATSANIKUKS	57
Paul Schockemöhle (snd 1945)	57
Léon Melchior (1926–2015)	62
TÖÖGA RATSANIKUKS	67
Ludger Beerbaum (snd 1963)	67
„WELLINGTONI KOOLKOND“	69
Athina Onassis (snd 1985)	71
Jennifer Gates (snd 1996)	73
Eve Jobs (snd 1998)	73
Jessica Springsteen (snd 1991)	74
KOOLISÕITJAD	75
Keda on rohkem	75

Otto Lörke (1879–1957)	75
Reiner Klimke (1936–1999).....	79
Isabel Werth (snd 1969)	82
Mis on koolisõit?	86
KOLMEVÕISTLEJAD	91
Mary Gordon-Watson (snd 1948)	93
Sheila Willcox (1936–2017)	94
Virginia Helen Antoinette Elliott (Holgate-Leng, snd 1955)	95
Lucinda Green (Prior-Palmer, snd 1953)	97
Mary King (Thomson, snd 1961)	100
Pippa Funnell (Nolan, snd 1968).....	102
Zara Tindall (Phillips, snd 1981)	102
Vana ja uus kolmevõistlus	103
James William George „Bill“ Roycroft (1915–2011)	103
Mark Todd (snd 1956).....	105
Michael Jung (snd 1982)	107
GALOPIVÕIDUJOOKSUD	111
DŽOKID	112
Elukutse ohud	113
Kaalujälgijad ja alkohoolikud	114
Walter Swinburn (1961–2016).....	115
Fred Archer (1857–1886).....	116
Tod Sloan (1874–1933)	117
Jimmy Winkfield (1882–1974)	119
Gordon Richards (1904–1986).....	123
Willie Shoemaker (1931–2003)	124
Lester Piggott (snd 1935)	125
Kolmanda aastatuhande džokid	127
HÜPPEDŽOKID	128
Terry Biddlecombe (1941–2014)	129
Fred Winter (1926–2004)	129
Bob Champion (snd 1948).....	130
Sir Anthony Peter McCoy (snd 1974)	131
Dick (Richard) Francis (1920–2010)	132

PIKAMAARATSUTAMINE	139
RÄNNUMEEESTEST PIKAMAADŽOKIDENI	140
Felix X. Aubrey (François Xavier Aubrey 1824–1854)	141
Pony Express	143
Buffalo Bill Cody (1846–1917)	144
Aimé Tschiffély (1895–1954)	145
Mongoolia derbi	147
Ratsarännakud	148
KESTVUSRATSUTAMINE	150
Becky Hart (snd 1954).....	156
Valery Kanavy (snd 1946)	157
Danielle Kanavy-Crouse (snd 1971)	158
Mohammed Bin Rashid Al-Maktoum (snd 1949)	159
POST SCRIPTUM	164
KASUTATUD KIRJANDUS.....	166

EESSÕNA

Kui 20. sajand oli tõesti „Hobuse viimane sajand“, nagu pealkirjastas oma raamatu saksa autor Ulrich Raulff, siis oli see ka ratsanike viimane sajand. Raulffi kujund on tabav selles mõttes, et sajandi jooksul kaotas hobune oma erilise, muutudes tavaliseks kodu- või lemmikloomaks. Ka viimased Ratsanikud, keda tuleks kirja panna suure tähega, jäävad tõenäoliselt 20. sajandisse ning edaspidi nad nii tähelepanuväärsed enam ei ole. Sellised, kes ennast ajalukku kirjutasid, kui mitte rohke- mat, siis ratsaspordi ajalukku ikka. Tänapäeval ei ratsuta keegi, et minna ajalukku, loeb ainult siin ja praegu. Võib-olla on see ajutine, ehk käib see mõte ainult Lääne tsivilisatsiooni kohta. Aga ratsasport ongi Lääne tsivilisatsiooni väike mudel – püsib vabal individuaalsel konkurentsil, kogutud teadmistel, hobuse kui looduse ümberkujundamisel, eraomandi, targa töö ja piiramatu tarbimise kultusel.

Ei saa öelda, et pärast Caprillit, Steinbrechti ja Fillist oleks keegi nn suur ratsanik 20. sajandil olnud nii võimas, et rajada oma koolkond. Nad jätkasid ja arendasid varem tehtut ja mõeldut. Aga siingi võib vahet teha, kas räägime suurtest, pika aja- looga koolkondadest või lihtsalt mõjukate ratsanike „Koolidest“, neist kui „Õpetajatest“ ja eeskujudest, kelle õpetusi järgiti ja keda jäljendati. Ratsanike viimane sajand on 20. sajand ka selle tõttu, et sarnast tähtsust ja tähelepanu nagu varem oma aja suurkujudele, 21. sajandi uuenenud maailmas enam kellelegi ei pühendata. Suure ratsaniku kuvand uude pehmesse, mugavasse, nivelleerunud ja hirmunud maailma ei sobi. Aga maailm võib muutuda, ratsanikud samuti – neid võib igasuguseid olla ja tulla. Ratsutamine on nagu elu – sinna mahuvad kõik ära. Siia raama- tusse pääsevad need 20. sajandi ratsanikud, kes sobituvad kõige paremini autori kavatsusega kirjutada 20. sajandi ratsaspordi ajalugu elulugudena. Rääkida ratsa- nike viimasest sajandist on muidugi suur liialdus, see on peaaegu nagu rääkida meeste viimasest sajandist. Igahel on võimalus valida, kui tõsiselt seda kujundit võtta.

20. sajandil sai ratsaspordist omaette elukutse ja majandusharu. Sajandi teisel poo- lel toimus eriti suur hüpe klassikaliste spordialade spetsialiseerumises ja professio- naalide kompetentsuses. Tarberatsutamine taganes Lääne tsivilisatsioonis peaaegu olematuks. Isegi sõjategevuses kahanes hea ratsutamisoskus juba 20. sajandi algu- ses vähetähtsaks. Ratsavägi oli sisuliselt ratsa liikuv jalavägi, sest võideldi peaaegu alati jalgsi.

Kunst algab praktilise vajaduse puudumisest. Kunstina, keerulise oskuse- na, enese- tunnetus- ja väljendusvahendina tõusis ratsutamine miljonitele tarbimisühiskonna liikmetele oluliseks vajaduseks. Elukutse või harrastusena on ratsutamine kaks

erinevat ala, nagu iga kunst on looja ja nautija jaoks mõnevõrra erinevad valdkonnad. On küll võimalik filosoofiliselt targutada, et igaüks on kunstnik, et teose loob vaataja-lugeja-kuulaja samavõrra kui autor jne, aga mingi vahe ju on. Üks erinevus on selles, et igat ala arendavad loojad, meie ajal professionaalid, mitte harrastajad. Kuidas see areng ratsutamises 20. sajandil toimunud on ja kuidas ratsutamise kui kultuuri lahjenemine harrastajate suure hulga tõttu toimunud on, ning kuidas on samas professionaalide erilisuus tähtsustunud, seda ongi käesolevas raamatus jälgida ja kirjeldada püütud.

Mitte ainult ratsanike koht ühiskonnas pole muutunud. Tõnu Õnnepalu ütleb loos „Surnud kirjaniku aias“: „Ma ei usu, et sellel uuel sajandil on veel kirjanikke.“

KLASSIKALINE RATSASPORT

TAKISTUSSÕITJAD

ITAALIA RATSANIKUD

Pärast Caprilli surma jätkasid paljud tema õpetuse praktiseerimist. Vähesed edendasid ka tema teooriat, arendades ja põhjendades Caprilli ideid. Ei saa öelda, et Itaalia ratsanikud järgneval perioodil rahvusvahelistel võistlustel väga ülekaalukad võitjad oleksid olnud, aga nad olid suurima tähelepanu all – neil olid kõige kirglikumad pooldajad ja vastased. Nad tegid ka oma meetodite tutvustamiseks kõige rohkem tööd. Tor di Quinto ja Pinerolo ratsaväekoolidest käis läbi tuhandeid kursante. Nende koolide mastaabist annab aimu kasvõi see, et Tor di Quintos oli 600 hobust ning iga õpilane pidi töötama päevas kuue hobusega. Suur mõju oli õppetöö juhtidel (peainstruktoritel).

Näib, et kõigist kõige pühendunum ja seikluslikust elust kõige vähem häiritud oli Ruggero Ubertalli. 1923. aastal avaldas ta Caprilli põhimõtteid süstematiseeriva raamatu „Elementi di equitazione naturale“. Kuna raamat oli itaalia keeles, pealegi väga lühike ja kuiv, ei saanud sellest teost, mis oleks Caprillit maailmale tutvustanud. Võib-olla oli parim Caprilli koolkonna tutvustus hoopis Pavel Rodzjanko 1911. aastal ilmunud rikkaliku pildimaterjaliga venekeelne teos. Kuna Rodzjanko raamat ilmus ainult vene keeles ja luksusliku väljaandena, tutvustasid Caprilli õpetust maailmas kirjasõna vahendusel siiski pigem Vladimir Littauer (1892–1989) ning Piero Santini (1881–1960). Vene ratsaväehvitser Vladimir Littauer oli oma praktilise väljaõppe saanud hoopis James Fillise käe all. Tegutsedes ja kirjutades Ameerikas, oli ta just seal väga mõjukas. Temast sai üks peamisi nn naturaalse koolkonna loojaid, aga ta ei olnud väga kinni Caprilli nimes ja pärandis. Santini, vastupidi, ei püüdnud ise suur õpetaja olla. Tema võitles lausa kirglikult Caprilli ja itaalia koolkonna autoriteedi eest. Võib-olla oli ta ajutine suur populaarsus seotud teatava fanaatilise, tänapäeval öeldaks et lausa fundamentalistliku mõtlemise ja väljendusviisiga. Ta luges kogu klassikalist ratsutamist mõttetuks ja ei näinud kogu selle ajaloos mitte midagi õpetlikku. Ainult Caprilli oli talle Teadja ja Õpetaja, tema ise aga oli messiase apostel. Caprilli ise ju kirjutas, õigemini dikteeris (jälle kord vigastusega voodis olles) vaid ühe lühikese artikli 1901. aastal. Ta alluvad naersid, et ainult jala käimist vihkab Caprilli veel rohkem kui kirjutamist. Ka rõhutas Santini, et Caprilli õpetus on maastikusõiduõpetus ja väga kõrgete takistuste hüppamine pole eesmärk omaette. Esialgu eitas Santini ka täielikult igasugust erinevate meetodite ja võtete kombineerimist. Tema kategoorilisuse ja mõne snobistliku väljenduse üle on hiljem nalja tehtud: „Santini tarkuse näide: „Tuleb meelles pidada, et kannuseid ei saa vältida juba ainuüksi korrektse väljanägemise tõttu – kannuseta ratsasaabas on nagu õhtuülikond ilma kaelasidemeta.““

RUGGERO UBERTALLI (1877–1974), Caprilli andunumaid õpilasi ja andekamaid tole õpetuse elluvijaid, oli oma õpetajale palju lähemal kui Santini. Ta oli tegelikult üks itaalia koolkonna kujundajaid juba Caprilli ajal, näiteks on peneroll* tema leiutis. Tal oli ka töövõimet ja energiat, ning tal läks kõik õnneks. Erinevalt paljudest Caprilli järgijatest ja Caprillist endast, ei ole ta elulugu täis ränki kukkumisi ja vigastusi. Ja elas ta ligi 100 aastat. Tuntuks sai ta esimest korda Torino 1902. aasta rahvusvahelisel kõrgushüppe võistlusel. Kui Caprilli oli kaotanud ametliku võistluse Prantsuse ohvitserile Daguillon Pujolile, ajades maha juba 170 cm takistuse, pani ta välja isikliku suure rahalise auhinna uuele võistlusele, algkõrgusega kaks meetrit. Ainukesena vastas väljakutsele Ubertalli, hobusel Cheerful. Viimases voo- ruses hüppas Caprilli Meloppol 2.08, Ubertalli hobune tõrkus sellel kõrgusel esimesel katsel ja ajas teisel katsel lati tagajalgadega maha.

Tol ajal olid kõrgushüppevõistlused väga populaarsed ja sellest sai Ubertalli hiilge- ala, kui ta oli avastanud selleks ja ainult selleks sobiva hobuse Vissuto. See juhtus 1908. aastal, kui Ubertalli oli olnud aastaid Itaalia võistkonna kogenud ja teenekas liige ning võitnud palju individuaalseid ja võistkondlikke võistlusi. Vissuto oli sel- leks ajaks seisnud tallis ja jalutanud koplis kaheksa kuud, keegi ei tahtnud talle selga istuda. Juba tema saduldamine oli olnud peaaegu võimatu. Mõned Itaalia parimad ratsanikud olid proovinud temaga üksikuid takistusi hüpata, aga leidnud, et on täiesti mõttetu töö sellise hobusega tegeleda. Hobune ei kannatanud kõige kergematki ratsaniku sääre puudutust ja oli ka muidu hull. Ubertalli tegi temaga kannatlikult tööd, sõitis alguses isegi võistlustel silmaklappidega valjastega (siis oli see lubatud) ja hakkas temaga järjest kõrgushüppevõistlusi võitma. Tema tipptule- museks jäi 2.20. Kommentaar selle hüppe kohta oli: „Ratsanik on sadulas tasakaa- lus nagu mõnel keskmise kõrgusega hüppel, säär on paigal, kontsad all, jaluses õigel kohal. Ratsanik laseb ratsmed hobuse kaelale ja hoidub segamast erakordselt tundlikku hobust.“ Teine kommentaator kirjutas hobuse kohta: „Platsile tulles väriseb ta hirmust, takistuse nägemine on talle nagu härjavõitluses hetk, kui härg näeb järsku avatud väravat enda ees...“

Ubertalli tähtsaim saavutus omal ajal oli suure rahvusvahelise mitmevõistluse võitmine 1911. aastal. See võistlus oli spetsiaalne n-õ sõjahobuse test, mis oli Cap- rilli enda poolt varem välja mõeldud. Tavalise mitmevõistluse maneežisõidust loo- buti, selle asemel oli kolmevõistluse kavas kaks maastikupäeva ja üks nn täpsus- hüppamise päev. Esimesel võistluspäeval toimus 50 km rännak, sellest 41 km teedel ja 9 km vahelduval maastikul kuue takistusega, normiajaga 235 m/min. Teine päev oli pühendatud täpsushüppamisele, oli takistussõit Tor di Quinto hipodroomil 22 takistusega 3000 m distantsil, normiajaga 500 m/min. Kolmas päev oli finaali 30 parimale, arvestades eelnevate päevade kokkuvõtteid. Võistlejatel tuli läbida 25 km maastikusõit 22 takistusega, normikiirusega 166 m/min. Aga võistlus käis ainult aja peale. Tõrkuda, kukkuda või takistusi lõhkuda võis palju tahes. Esimese päeva

* Peneroll – madalate takistuste rida selliste vahekaugustega, et hobune peab ühelt takistuselt maandudes tõukama end järgmisele ilma vahesammuta (tavaliselt 4–6 takistust vahekaugustel 3–4 m).

stardis oli 124 võistlejat, enamuses itaallased, aga oli ka 16 prantslast, viis hispaanlast, kaks rumeenlast ja üks hiinlane. 30 finalisti hulka jõudsid ainult itaallased ja prantslased. Kokkuvõttes võitis kogu võistluse Ubertalli hobusel Camerata, aga finaali parim oli prantsuse leitnant d'Orgeix ajaga 44 min (ca 570 m/min). Võrdluseks – tänapäeva olümpiamängudel võisteldakse krossil ligi viis korda lühemal distantil ja vähestel õnnestub see läbida samasuguse kiirusega. Võistluse võitja Ubertalli tegi finaalis kolmanda aja 51 min (490 m/min), aga ta oli paremikus ainus, kes ei teinud teise päeva täpsushüppamise takistustel ainsatki viga ega saanud ühelgi päeval karistuspunkte. Võistlust iseloomustab see, et finaalis ja ka kokkuvõttes sai teise koha prantslane Gonnet-Thomas, kes jõudis finišisse 49 minutiga, üleni mudasena, sest oli kukkunud kolm korda. Finaali võitnud D'Orgeix jäi kokkuvõttes 4. kohale. Kõik paremad prantslased sõitsid anglo-araablastel, itaallased iiri poolverelistel. Marsruut oli maastikusõit äärmiselt vahelduval maastikul, takistused olid vaid kuni 100 cm kõrged, aga olid paigutatud näiteks nr 8 järsu nõlva tippu nii, et maanduda tuli sama järsule nõlvale. Põnev takistus oli ka müür, mille taga oli kraav nii lähedal, et suure hooga tulles võidi maanduda kraavi ja kukkuda. Paljud takistused tuli hüpata edasi-tagasi üht- ja teistpidi. Iseloomulik süsteem oli selline: 1. hüpe – hekk kraaviga taga, 2. takistus – hekk kraaviga ees, vahemaa 10 m. Mitmel takistusel tuli selleks, et püsida kiireimal rajal, teha väga järsk pööre kohe pärast maandumist. Kes seda ei suutnud, kaotas palju aega.

Nagu paljud Itaalia ratsaväehvitserid sel ajal, leidis ka Ubertalli uue väljakutse lendamises. Esimeses maailmasõjas oli ta kahe eskadrilli komandör ja teenis medali vaprust eest. Pärast sõda jätkas ta esialgu Tor di Quintos, 1924–1927 oli ta Pinerolo peainstruktor, 1930–1934 Genova Cavalleria rügemendi komandör koloneli auastmes. Mingi aja oli ta Lipizza kasvanduse ja treeningkeskuse juht. Sel ajal kuulus Lipizza Itaaliale, praegu aga Sloveeniale. 1939. aastal läks Ubertalli erru kindralmajorina Sõjaministeeriumi hobusekasvatuse ja veterinaaria osakonna juhi kohalt. Oma pika karjääri ajal oli ta pidevalt kursis maailma ratsaspordis toimuvaga, õppis tundma igasuguseid ratsutamisstiile ja teiste maade ratsanike kogemusi. Ta kirjutas palju artikleid ajakirjadele. Peainstruktorina tegi ta ise kaasa suurematel võistlustel. 1919. aastal võitis ta liitlasarmeede suure spordiürituse Interallied Games takistussõiduvõistlused, 1920. aastal tegi ta kaasa Antverpeni olümpiamängud Itaalia võistkonnas takistussõidus ja sai individuaalselt 17. koha. Mida ta oma 25 pensioniaasta vältel tegi, selle kohta ei oska kuskilt andmeid leida. Ilmselt ei osalenud ta Itaalia järgnevate aastate keerukas ja riskantses ajaloos, mil paljud nooremad ratsaväljakute kaasvõistlejad jäid ellu või surid Aafrika ja Balkani lahinguväljadel ning toetasid või kukutasid Mussolinit.

GIAN GIORGIO TRISSINO (1877–1963) oli 22-aastane krahv ja Caprilli õpilane, kes saadeti 1900. aastal Pariisi koos Caprilli hobustega Oreste ja Meloppo. Seal peeti suure Pariisi maailmanäituse kavas rahvusvahelised ratsavõistlused kolmel alal: takistussõit, kõrgushüpe ja kaugushüpe. Hiljem on selle võistluse ümber olnud

palju segadust. Kas neid võib pidada olümpiamängudeks või mitte, oli kaua vaieldav küsimus. Maailmanäituse korraldajad vältisid olümpiamängude nimetust ja sümboolikat. Võisteldi paljudel aladel, mis polnud olümpiakomitee poolt võistlusaladeks kuulutatud (näiteks autovõidusõit ja allveeujumine). Ratsavõistlusi peetakse tänapäeval FEI* otsusega siiski olümpiavõistlusteks. Seega kuulutas 2015. aastal Itaalia olümpiakomitee krahv Trissino esimeseks Itaalia olümpiavõitjaks. Nii et ka minu varasemates kirjutistes on sisse tulnud viga – esimesed olümpiamängud ratsaspordis toimusid järelikult 1900. aastal Pariisis, mitte 1912. aastal Stockholmis.

Kas Trissino tegelikult ikka võitis, pole ka päris kindel. Max Ammani suurteoses „Ratsaspordi ajalugu“ on ta tulemus kõrgushüppes 1.80, mis annab teise koha. Muudes allikates on Trissino ja prantsuse ratsanik Dominique Garderes võrdselt võitjad tulemusega 1.85. On neidki, kes peavad võitjaks hoopis Caprillit. See väide aga lükatakse ümber selgitusega, et üles oli antud Caprilli kui hobuste omanik, aga tegelikult võistles Trissino. Segaduse tagapõhi oli see, et Caprilli sai millegipärast enne võistlusi Itaalia sõjaministeeriumilt kirja, milles ähvardati armeest vallandamisega, kui ta Pariisis võistelda kavatseb. Nii osalesidki seal ainult tema hobused – Oreste sai kõrgushüppes kuldmedali ja kaugushüppes hõbemedali ning Meloppo neljanda koha. Sadulas oli siis ikkagi Gian Giorgio Trissino. Kes aga peab Pariisi võistlusi ja Trissino olümpiavõitu kahtlaseks, sellele on esimeseks Itaalia olümpiavõitjaks ratsutamises Tommaso Lequio.

TOMMASO LEQUIO D'ASSABA (1893–1965) võistles kolm korda olümpiamängudel: aastal 1920 Antwerpenis, 1924 Pariisis ja 1928 Amsterdamis. 1920. aastal võitis ta hobusel Trebecco individuaalse kuldmedali takistussõidus. Teise hobusega saavutas ta Itaalia meeskonna liikmena ka võistkondliku pronksmedali kolmevõistluses, kuigi ise võistlusel lõpuni ei jõudnud. 1924. aastal tuli ta Trebeccol individuaalsele hõbemedalile ja langes kolmevõistluses jälle välja. 1928. aastal jäi ta Trebeccol takistussõidus 24. kohale. Ratsanikule pole kolm olümpiat eriline saavutus, kuid Trebecco on olnud üks väga vähestest hobustest, kes takistussõidus kolmel olümpial võistluse lõpetas. 2007. aastal anti Itaalias Pratoni del Vivaros asuvale Federal Equestrian Centre uuele sisemanežile Trebecco nimi.

Lequio sündis militaarses perekonnas. Aadlitiitli d'Assaba päris ta oma isalt, kindral Clemente Lequioilt, kes teenis selle 1913. aastal Liibüa sõjas, võidu eest berberite üle. Nooruses osales Tommaso Lequio Esimeses maailmasõjas, kus Itaalia oli liidus Inglismaa, Prantsusmaa jt Entente'i riikidega. Kindraliks ülendati ta Etioopia sõjas (1935–1936). Vahepeal jõudis ta mõne aasta juhtida Tor di Quinto ratsaväekooli. Teises maailmasõjas tuli minna ratsarügemendi komandörina Aafrikasse, nüüd juba liidus sakslastega. Pärast Mussolini kukutamist asus ta siiski õigele poolele ja jõudis tankirügemendi komandörina sõdida mõnda aega ka sakslaste vastu. Tuntud ratsanike hulgast pärinevaid tankiste oli selles sõjas rohkemgi, lendureid aga, nagu Esimeses maailmasõjas, pole teada ühtegi.

* FEI (Fédération Equestre Internationale) – Rahvusvaheline Ratsaspordi Föderatsioon.